

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ( έκτο τμήμα )  
της 23ης Νοεμβρίου 1989 \*

Στην υπόθεση C-145/88,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Cwmbran Magistrates' Court του Ηνωμένου Βασιλείου προς το Δικαστήριο, βάσει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου μεταξύ

**Torfaen Borough Council**

και

**B & Q plc, πρώην B & Q ( Retail ) Limited, με έδρα το Gwent,**

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 30 και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ( έκτο τμήμα )

συγκείμενο από τους Κ. Ν. Κακούρη, πρόεδρο τμήματος, F. A. Schockweiler, T. Koopmans, G. F. Mancini και M. Díez de Velasco, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: W. Van Gerven

γραμματέας: D. Louterman, κύρια υπάλληλος διοικήσεως

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- ο μηνυτής της κυρίας δίκης, εκπροσωπούμενος από τον D. Robinson, Solicitor του Torfaen Borough Council, και από τους S. Isaacs, Barrister, και N. Calver, Barrister,
- οι κατηγορούμενοι της κυρίας δίκης, εκπροσωπούμενοι από τους D. Vaughan, Queen's Counsel, G. Barling, Barrister, και A. Askham, Solicitor,

\* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

- το Ηνωμένο Βασίλειο, εκπροσωπούμενο από τον S. J. Hay, Treasury Solicitor,
- η Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον E. L. White, μέλος της νομικής της υπηρεσίας,

λαμβάνοντας υπόψη την έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 23ης Μαΐου 1989,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 29ης Ιουνίου 1989,

εκδίδει την παρούσα

### Απόφαση

- 1 Με Διάταξη της 25ης Απριλίου 1988, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 24 Μαΐου 1988, το Cwmbran Magistrates' Court του Ηνωμένου Βασιλείου υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, τρία προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 30 και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ, προκειμένου να κρίνει αν συμβιβάζεται προς τις εν λόγω διατάξεις εθνική ρύθμιση απαγορεύουσα την άσκηση εμπορικών δραστηριοτήτων την Κυριακή.
- 2 Τα εν λόγω ερωτήματα ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του Torfaen Borough Council, στο εξής: Council και της επιχειρήσεως B & Q plc, πρώην B & Q (Retail) Limited, στο εξής: B & Q, η οποία εκμεταλλεύεται κέντρα ειδών μαστορέματος και κηπουρικής.
- 3 Το Council κατηγορεί την B & Q ότι παρέβη τα άρθρα 47 και 59 του United Kingdom Shops Act του 1950 ανοίγοντας την Κυριακή τα καταστήματά της λιανικής πώλησεως και πωλώντας είδη που δεν προβλέπονται στο πέμπτο παράρτημα του Shops Act. Ως εκ τούτου, θα μπορούσε να επιβληθεί στην B & Q χρηματική ποινή μέχρι 1 000 λιρών Αγγλίας ( UKL ).
- 4 Ειδικότερα, στο πέμπτο παράρτημα του Shops Act απαριθμούνται τα είδη τα οποία, κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται να πωλούνται από καταστήματα την Κυριακή. Πρόκειται, κυρίως, για τα οινοπνευματώδη ποτά, ορισμένα είδη τροφίμων, καπνό, εφημερίδες και άλλα προϊόντα τρέχουσας κατανάλωσης.

- 5 Ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, η B & Q υποστήριξε ότι το άρθρο 45 του Shops Act του 1950 αποτελεί μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό επί των εισαγωγών κατά την έννοια του άρθρου 30 της Συνθήκης ΕΟΚ, το οποίο δεν δικαιολογείται ούτε βάσει του άρθρου 36 της Συνθήκης ΕΟΚ ούτε από καμία « επιτακτική ανάγκη ».
- 6 Το Council αντέκρουσε τον ισχυρισμό αυτό προβάλλοντας ότι ο εν λόγω περιορισμός εφαρμόζεται εξίσου και στα εισαγόμενα προϊόντα και ότι δεν έχει δυσμενείς επιπτώσεις επί των εισαγωγών.
- 7 Το εθνικό δικαστήριο διαπίστωσε καταρχάς ότι, στην προκειμένη περίπτωση, η απαγόρευση λειτουργίας του καταστήματος την Κυριακή είχε ως συνέπεια τη μείωση του συνόλου των πωλήσεων της επιχείρησης, ότι περίπου το 10 % των εμπορευμάτων που πωλούσε η εν λόγω επιχείρηση προερχόταν από άλλα κράτη μέλη και ότι, κατά συνέπεια, ήταν επόμενο να σημειωθεί αντίστοιχη μείωση των εισαγωγών από άλλα κράτη μέλη.
- 8 Ενόψει των διαπιστώσεων αυτών, το εθνικό δικαστήριο έκρινε ότι η διαφορά έθετε ζητήματα ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου. Ως εκ τούτου, υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:  
  
« 1) Στην περίπτωση που ένα κράτος μέλος δεν επιτρέπει στα καταστήματα λιανικής πώλησης να παραμένουν ανοιχτά τις Κυριακές για την πώληση αντικειμένων στους πελάτες τους, με εξαίρεση την πώληση συγκεκριμένων ειδών, και όταν η απαγόρευση αυτή έχει ως αποτέλεσμα ότι μειώνει σε απόλυτους αριθμούς τις πωλήσεις εμπορευμάτων στα καταστήματα αυτά, ιδίως δε τις πωλήσεις ειδών που κατασκευάζονται σε άλλα κράτη μέλη, και επομένως μειώνει τον όγκο των εισαγωγών των ειδών από άλλα κράτη μέλη, αποτελεί η απαγόρευση αυτή μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό επί των εισαγωγών κατά την έννοια του άρθρου 30 της Συνθήκης;  
  
2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο ερώτημα 1, εμπίπτει το μέτρο αυτό στις εξαιρέσεις από το άρθρο 30 που προβλέπει το άρθρο 36 ή σε άλλη εξαίρεση αναγνωριζόμενη από το κοινοτικό δίκαιο;  
  
3) Επηρεάζεται η απάντηση στα ερωτήματα 1 ή 2 από το γεγονός ότι ενδεχομένως το υπό κρίση μέτρο αποτελεί μέσο αυθαίρετης διάκρισης ή συγκαλυμμένο

περιορισμό στο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών ή μέτρο δυσανάλογο ή για άλλο λόγο αδικαιολόγητο; »

- 9 Στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση αναπτύσσονται διεξοδικώς το νομικό πλαίσιο και τα πραγματικά περιστατικά της κυρίας δίκης, η εξέλιξη της διαδικασίας και οι γραπτές παρατηρήσεις που κατατέθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου. Τα στοιχεία αυτά δεν επαναλαμβάνονται κατωτέρω παρά μόνο καθόσον αυτό είναι αναγκαίο για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

### Επί του πρώτου ερωτήματος

- 10 Με το πρώτο του ερώτημα, το εθνικό δικαστήριο ερωτά αν στην έννοια των μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς, κατά την έννοια του άρθρου 30 της Συνθήκης, περιλαμβάνονται και διατάξεις που απαγορεύουν τη λειτουργία εμπορικών καταστημάτων λιανικής πώλησεως την Κυριακή, κατά το μέτρο που η απαγόρευση αυτή έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση, σε απόλυτους αριθμούς, του όγκου των πωλήσεων που πραγματοποιούν τα καταστήματα αυτά και ιδίως των πωλήσεων ειδών εισαγομένων από άλλα κράτη μέλη.
- 11 Πρέπει, καταρχάς, να επισημανθεί ότι οι εθνικές διατάξεις που απαγορεύουν τη λειτουργία των καταστημάτων λιανικής πώλησεως την Κυριακή ισχύουν χωρίς διάκριση για τα εισαγόμενα και τα εγχώρια προϊόντα. Επομένως, καταρχήν, η εμπορία των εισαγομένων από άλλα κράτη μέλη προϊόντων δεν καθίσταται δυσχερέστερη σε σχέση με την εμπορία των εγχωρίων προϊόντων.
- 12 Περαιτέρω, υπενθυμίζεται ότι, με την απόφασή του της 11ης Ιουλίου 1985, *Cinéthèque* (συνεκδικασθείσες υποθέσεις 60 και 61/84, Συλλογή 1985, σσ. 2605, 2618), το Δικαστήριο, αναφερόμενο σε μία περίπτωση απαγορεύσεως μισθώσεως μαγνητοσκοπικών ταινιών που ίσχυε χωρίς διάκριση για εγχώριες και εισαγόμενες ταινίες, έκρινε ότι μια τέτοια απαγόρευση δεν συμβιβάζεται με την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων που καθιερώνει η Συνθήκη μόνον εφόσον δεν παρεμποδίζει το κοινοτικό εμπόριο παρά στο μέτρο που αυτό είναι αναγκαίο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και εφόσον ο σκοπός αυτός είναι θεμιτός από πλευράς κοινοτικού δικαίου.
- 13 Ενόψει των ανωτέρω, πρέπει να εξεταστεί, πρώτον, αν ο σκοπός αναλόγων με την επίδικη ρυθμίσεων είναι θεμιτός από πλευράς κοινοτικού δικαίου. Το Δικαστήριο έχει δεχθεί σχετικώς, με την απόφασή του της 14ης Ιουλίου 1981, *Oebel* ( 155/80, Συλλογή

1981, σ. 1993 ), ότι οι εθνικές διατάξεις που αφορούν τις ώρες εργασίας, παραδόσεως και πωλήσεως στον τομέα της αρτοποιίας και της ζαχαροπλαστικής αποτελούν θεμιτή επιλογή οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής, η οποία είναι σύμφωνη με τους επιδιωκόμενους από τη Συνθήκη σκοπούς που άπτονται του γενικού συμφέροντος.

- 14 Το αυτό πρέπει να γίνει δεκτό και για τις εθνικές ρυθμίσεις που αφορούν τις ώρες λειτουργίας των καταστημάτων λιανικής πωλήσεως. Οι εν λόγω ρυθμίσεις εκφράζουν πράγματι ορισμένες πολιτικές και οικονομικές επιλογές, καθόσον αποσκοπούν στην εξασφάλιση μιας κατανομής των ωρών εργασίας και αναπαύσεως προσαρμοσμένης στις εθνικές ή τοπικές κοινωνικές και πολιτιστικές ιδιομορφίες, η εκτίμηση των οποίων, στην παρούσα φάση εξέλιξης του κοινοτικού δικαίου, εναπόκειται στα κράτη μέλη. Εξάλλου, το αντικείμενο τέτοιου είδους ρυθμίσεων δεν είναι να κατευθύνουν το εμπόριο μεταξύ αυτών των κρατών.
- 15 Δεύτερον, πρέπει να εξεταστεί μήπως τα αποτελέσματα των εν λόγω εθνικών ρυθμίσεων βαίνουν πέραν του μέτρου που είναι αναγκαίο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού. Πράγματι, όπως ορίζει το άρθρο 3 της οδηγίας 70/50 της Επιτροπής, της 22ας Δεκεμβρίου 1969 [OJ English Special Edition 1970 (I), σ. 17], οι εθνικές διατάξεις που ρυθμίζουν θέματα εμπορίας των προϊόντων εμπίπτουν στην απαγόρευση του άρθρου 30, όταν τα περιοριστικά αποτελέσματά τους εις βάρος της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων υπερακοντίζουν τα αποτελέσματα που προσιδιάζουν σε ρυθμίσεις αυτού του είδους.
- 16 Η απάντηση στο ερώτημα αν τα αποτελέσματα συγκεκριμένης εθνικής ρυθμίσεως υπερβαίνουν πράγματι το κατά τα ανωτέρω επιτρεπτό μέτρο εξαρτάται από την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών η οποία υπάγεται στην αρμοδιότητα του εθνικού δικαστηρίου.
- 17 Επομένως, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 30 της Συνθήκης έχει την έννοια ότι η θεσπιζόμενη με αυτό απαγόρευση δεν αφορά εθνικές διατάξεις οι οποίες απαγορεύουν σε καταστήματα λιανικής πωλήσεως να λειτουργούν την Κυριακή, εφόσον τα περιοριστικά αποτελέσματα που ενδέχεται να συνεπάγονται οι εν λόγω διατάξεις για το κοινοτικό εμπόριο δεν υπερακοντίζουν τα αποτελέσματα που προσιδιάζουν σε ρυθμίσεις τέτοιου είδους.

## Επί του δευτέρου και του τρίτου ερωτήματος

- 18 Ενόψει της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο και στο τρίτο ερώτημα.

## Επί των δικαστικών εξόδων

- 19 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που κατέθεσαν παρατηρήσεις ενώπιον του Δικαστηρίου, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κυρίας δίκης το χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε το Gwmbran Magistrates' Court του Ηνωμένου Βασιλείου, με Διάταξη της 25ης Απριλίου 1988, αποφαινεται:

**Το άρθρο 30 της Συνθήκης έχει την έννοια ότι η θεσπιζόμενη με αυτό απαγόρευση δεν αφορά εθνικές διατάξεις οι οποίες απαγορεύουν σε καταστήματα λιανικής πώλησεως να λειτουργούν την Κυριακή, εφόσον τα περιοριστικά αποτελέσματα που ενδέχεται να συνεπάγονται οι εν λόγω διατάξεις για το κοινοτικό εμπόριο δεν υπερακοντίζουν τα αποτελέσματα που προσιδιάζουν σε ρυθμίσεις τέτοιου είδους.**

Κακούρης

Schockweiler

Koormans

Mancini

Díez de Velasco

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 23 Νοεμβρίου 1989.

Ο γραμματέας

Ο πρόεδρος του έκτου τμήματος

J.-G. Giraud

K. N. Κακούρης